

מדינת ישראל
משרד החינוך
מנהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה ואזרחות בחמ"ד

בס"ד

תשרי, תשע"ו
אוקטובר 2015

מסמך הלימה מעודכן המחייב למועדים חורף וקיץ תשע"ו וחורף תשע"ז

אל: המחנכים להיסטוריה בחמ"ד
מאת: בלהה גליקסברג, מפמ"ר היסטוריה ומפ"א אזרחות בחמ"ד

שלום רב !

לפניכם מסמך הלימה מעודכן המחייב למועדים חורף וקיץ תשע"ו ומועד חורף תשע"ז. מסמך זה פורסם כבר בסוף חודש אוגוסט.

בהתאם לבקשותיכם למקד את הנושאים ללמידה ולהוסיף מס' שעות מומלץ לכל נושא, הוספנו למסמך 2 עמודות חדשות - מוקדי הוראה ומס' שעות מומלץ לנושאים השונים.

שימו לב ! יש ללמד על פי העמודה 'מוקדי הוראה'. בשורה שבה אין מפורטים 'מוקדי הוראה', יש ללמד לפי העמודה 'הנושאים המחייבים'.

בברכת הצלחה

בלהה גליקסברג

מפמ"ר היסטוריה ומפ"א אזרחות בחמ"ד

מינהל החינוך הדתי, משרד החינוך, ירושלים 91911. טל' נייד : 050-6282363 פקס' 02-5604018

כתובת אתר "שער הממשלה": <http://www.gov.il>

כתובת אתר המשרד: <http://www.education.gov.il>

bilhagl@education.gov.il

מדינת ישראל
משרד החינוך
מנהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה ואזרחות בחמ"ד

שם הנושא	הנושאים המחייבים	ספר לימוד ועמודים	מוקדי הוראה	מס' שעות כללי מומלץ	הערות
מסורת ומודרנה בתולדות העמים ובתולדות ישראל	לפי מסמך ההלימה. יש ללחוץ על הקישור: <u>מסמך ההלימה המקורי</u> עמ' 11-32. יש לשים לב למקרא הצבעים.	'מסורת ומהפכות' בהוצאת מכון הר ברכה או 'אלה תולדותי' בהוצאת מט"ח		מפורט במסמך ההלימה	אין שינוי ממסמך ההלימה המקורי
נאציזם ושואה	לפי מסמך ההלימה. יש ללחוץ על הקישור: <u>מסמך ההלימה המקורי</u> עמ' 33-42. יש לשים לב למקרא הצבעים.	'חורבן וגבורה – נאציזם ושואה' בהוצאת מכון הר ברכה		מפורט במסמך ההלימה	אין שינוי ממסמך ההלימה המקורי

מנהל החינוך הדתי, משרד החינוך, ירושלים 91911. טל' 02-5604119 פקס 02-5604120

<http://www.gov.il> : "שער הממשלה"

<http://www.education.gov.il> : כתובת אתר המשרד

מדינת ישראל
משרד החינוך
מנהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה ואזרחות בחמ"ד

שם הנושא	הנושאים המחייבים	ספר לימוד ועמודים	מוקדי הוראה	מס' שעות כללי מומלץ	הערות
מישוב הארץ להקמת מדינה בארץ ישראל	הישוב הישן עליה ראשונה עליה שנייה	מהפכה וגאולה, כרך א' עמ' 15-30 עמ' 118-124 עמ' 161-183	יש ללמד ברמת מושגים ¹ : ישוב ישן, החכם באשי, החלוקה, משה מונטיפיורי, היציאה מהחומות. יש ללמד עליה ראשונה ברמת מושג. עליה שנייה: גורמים, הרכב העולים, צורות התיישבות, כיבוש השמירה, הרב קוק.	6 ש'	נושאים המוגדר לגביהם שיש ללמד ברמת מושג – להלן קישור להגדרות המחייבות. יש ללחוץ: קישור למושגים

¹ מושג = הכרת הפרטים ללא העמקה.

מנהל החינוך הדתי, משרד החינוך, ירושלים 91911. טל' 02-5604119 פקס 02-5604120

כתובת אתר "שער הממשלה": <http://www.gov.il>

כתובת אתר המשרד: <http://www.education.gov.il>

מדינת ישראל
משרד החינוך
מנהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה ואזרחות בחמ"ד

שם הנושא	הנושאים המחייבים	ספר לימוד ועמודים	מוקדי הוראה	מס' שעות כללי מומלץ	הערות
	הצהרת בלפור ומשמעותה	מהפכה וגאולה כרך א', עמ' 215-220	יש ללמד ברמת מושג	1 ש'	נושאים המוגדר לגביהם שיש ללמד ברמת מושג – להלן קישור להגדרות המחייבות. יש ללחוץ: קישור למושגים
	ייחודו של המנדט הבריטי על ארץ ישראל	מהפכה וגאולה כרך ב', עמ' 14-16	יש ללמד ברמת מושג	1 ש'	נושאים המוגדר לגביהם שיש ללמד ברמת מושג – להלן קישור להגדרות המחייבות. יש ללחוץ: קישור למושגים
	צמיחת הזהות הלאומית של ערביי ארץ ישראל	מהפכה וגאולה כרך ב', עמ' 73-78		1 ש'	
	החלוץ הדתי; הפועל המזרחי, הקיבוץ הדתי	מהפכה וגאולה כרך ב', עמ' 55-62		4 ש'	

מנהל החינוך הדתי, משרד החינוך, ירושלים 91911. טל' 02-5604119 פקס 02-5604120

כתובת אתר "שער הממשלה": <http://www.gov.il>

כתובת אתר המשרד: <http://www.education.gov.il>

מדינת ישראל
משרד החינוך
מנהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה ואזרחות בחמ"ד

שם הנושא	הנושאים המחייבים	ספר לימוד ועמודים	מוקדי הוראה	מס' שעות כללי מומלץ	הערות
	ביטויי העימות: מאורעות 1929, 1936 – גורמים ומאפיינים	מהפכה וגאולה כרך ב', עמ' 87-89 עמ' 94-100	מאורעות תרפ"ט – יש ללמד ברמת מושג מאורעות תרצ"ו- תרצ"ט: 3 גורמים לפי בחירת המורה, היקף המאורעות.	4 ש'	נושאים המוגדר לגביהם יש ללמד ברמת מושג – להלן קישור להגדרות המחייבות. יש לחוץ: קישור למושגים
	התערערות מצב היהודים בארצות האסלאם	מהפכה וגאולה כרך ב', עמ' 188-190 עמ' 207		1 ש'	

מנהל החינוך הדתי, משרד החינוך, ירושלים 91911. טל' 02-5604119 פקס 02-5604120

כתובת אתר "שער הממשלה": <http://www.gov.il>

כתובת אתר המשרד: <http://www.education.gov.il>

מדינת ישראל
משרד החינוך
מנהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה ואזרחות בחמ"ד

שם הנושא	הנושאים המחייבים	ספר לימוד ועמודים	מוקדי הוראה	מס' שעות כללי מומלץ	הערות
	ועדת פיל – הצעת החלוקה והוויכוח עליה, הוויכוח על דרכי התגובה, הקמת כוח המגן, חומה ומגדל	מהפכה וגאולה כרך ב', עמ' 101-106 עמ' 107-110 עמ' 113-115	יש ללמד את הנושאים המופיעים בעמודה 'הנושאים המחייבים' וכן על הספר הלבן ה-3.	5 ש'	
היישוב היהודי בארץ ישראל בזמן מלחמת העולם השנייה	שיתוף פעולה עם הבריטים בצד מאבק בהם : תכניות פעולה מול האיום הגרמני על ארץ ישראל – הקמת הפלמ"ח, - ההתגייסות לצבא הבריטי והקמת הבריגדה. המאבק בהגבלות הבריטים על העלייה וההעפלה, הכרזת המרד של האצ"ל והלח"י	מהפכה וגאולה כרך ג', עמ' 207-209 עמ' 213-218	הדילמה, הקמת הפלמ"ח, הבריגדה, שלוש המחתרות בתקופת המלחמה, ההעפלה – המוסד לעלייה ב', ההעפלה מארצות המזרח.	4 ש'	

מנהל החינוך הדתי, משרד החינוך, ירושלים 91911. טל' 02-5604119 פקס 02-5604120

כתובת אתר "שער הממשלה": <http://www.gov.il>

כתובת אתר המשרד: <http://www.education.gov.il>

מדינת ישראל
משרד החינוך
מנהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה ואזרחות בחמ"ד

שם הנושא	הנושאים המחייבים	ספר לימוד ועמודים	מוקדי הוראה	מס' שעות כללי מומלץ	הערות
מדינה בדרך - היישוב היהודי בארץ ישראל 1945-1947	<p>מאבק היישוב לגווניו במדיניות הבריטית:</p> <ul style="list-style-type: none"> - בהתיישבות, כגון: גוש עציון - ה"העפלה" – העלייה הבלתי-לגלית בנתיבי הים והיבשה מאירופה ומארצות האסלאם - המאבק הצבאי: הפרושים – האצ"ל והלח"י ומאבקים בבריטים, "תנועת המרי" ופירוקה מסירת המנדט לאו"ם - הצעת החלוקה - החלטת האו"ם מכ"ט בנובמבר על חלוקת א"י לשתי מדינות. 	<p>מהפכה וגאולה כרך ג', עמ' 212</p> <p>עמ' 233-237</p> <p>עמ' 238-245</p> <p>עמ' 248-257</p>	<p>גוש עציון</p> <p>תנועת המרי – הקמתה, 2 פעולות של תנועת המרי לפי בחירת המורה,</p> <p>השבת השחורה, פיצוץ מלון המלך דוד.</p> <p>מאבק רצוף – הגדרה, דוגמא אחת.</p> <p>מאבק צמוד – הגדרה, מאבק ההעפלה- המוסד לעלייה ב', הפלי"ם, מאבק הבריטים בהעפלה ותגובות מצד הישוב, אקסודוס.</p> <p>המאבק באו"ם, תמיכת בריה"מ, הצעת החלוקה, סיום המנדט.</p>	8 ש'	

מנהל החינוך הדתי, משרד החינוך, ירושלים 91911. טל' 02-5604119 פקס 02-5604120

<http://www.gov.il> : "שער הממשלה" כתובת אתר

<http://www.education.gov.il> : כתובת אתר המשרד

מדינת ישראל
משרד החינוך
מנהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה ואזרחות בחמ"ד

שם הנושא	הנושאים המחייבים	ספר לימוד ועמודים	מוקדי הוראה	מס' שעות כללי מומלץ	הערות
הקמת מדינת ישראל	<p>מה הביא לכינון המדינה?</p> <p>קבלת ההחלטה מכ"ט בנובמבר על ידי היישוב היהודי בארץ ישראל</p> <p>מלחמת העצמאות שלב א' – הסירוב הערבי להחלטת כ"ט בנובמבר ופרוץ המלחמה בין ערביי ארץ ישראל ליישוב היהודי.</p> <p>הכרזת העצמאות: לבטים ולחצים ערב הכרזת העצמאות - איום הפלישה של מדינות ערב לארץ ישראל ושאלת מוכנות היישוב</p>	<p>מהפכה וגאולה כרך ג', עמ' 260-272</p> <p>עמ' 272-273</p> <p>עמ' 274-277</p> <p>עמ' 277-278</p> <p>עמ' 279-288</p> <p>עמ' 311-314</p>	<p>מלחמת העצמאות שלב א' – המלחמה בדרכים כולל השיירות, נפילת הל"ה, תכנית ד', מבצע נחשון, נפילת גוש עציון, נפילת העיר העתיקה.</p> <p>הכרזת העצמאות – לבטים ולחצים, פירוק המחתרות, הקמת צה"ל.</p> <p>החלק השני של המלחמה עד להפוגה הראשונה: כיווני הפלישה, פריצת המצור על ירושלים, פרשת אלטלנה.</p>	7 שעות	

מנהל החינוך הדתי, משרד החינוך, ירושלים 91911. טל' 02-5604119 פקס 02-5604120

כתובת אתר "שער הממשלה": <http://www.gov.il>

כתובת אתר המשרד: <http://www.education.gov.il>

מדינת ישראל
משרד החינוך
מנהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה ואזרחות בחמ"ד

שם הנושא	הנושאים המחייבים	ספר לימוד ועמודים	מוקדי הוראה	מס' שעות כללי מומלץ	הערות
	<p>- לחץ מצד ארה"ב לדחיית מועד הקמת המדינה.</p> <p>מלחמת העצמאות שלב ב' - מול מדינות ערב ממבצעי ההתגוננות להתקפה היזומה ולקביעת עובדות בשטח תוצאות המלחמה בעיית הפליטים פליטים יהודים מארצות ערב הסכמי שביתת הנשק וקביעת גבולות המדינה.</p>		<p>חידוש הקרבות - יש ללמד על אחד מהמבצעים, עפ"י בחירת המורה : יואב, חירם וחורב.</p> <p>הגורמים לניצחון.</p> <p>הסכמי שביתת הנשק – הכרת המפה.</p> <p>השלכות מלחמת העצמאות על מצב היהודים בארצות האסלאם.</p>		

מנהל החינוך הדתי, משרד החינוך, ירושלים 91911. טל' 02-5604119 פקס 02-5604120

כתובת אתר "שער הממשלה": <http://www.gov.il>

כתובת אתר המשרד: <http://www.education.gov.il>

מדינת ישראל
משרד החינוך
מנהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה ואזרחות בחמ"ד

שם הנושא	הנושאים המחייבים	ספר לימוד ועמודים	מוקדי הוראה	מס' שעות כללי מומלץ	הערות
כינון השלטון במדינת ישראל הריבונית	מימוש הריבונות א. הקמת צבא ההגנה לישראל כצבא העם. ב. פירוק המחתרות. פרשת אלטלנה.	מהפכה וגאולה כרך ג', עמ' 272-273 עמ' 277-278			נלמד במסגרת הנושא 'הקמת מדינת ישראל'
החברה הישראלית	קונפליקטים מרכזיים על עיצוב דמותה של מדינת ישראל – 1. תודעת השואה וניצוליה : הוויכוח על השילומים מגרמניה פרשת קסטנר משפט אייכמן 2. הפער העדתי והמאבקים לשוויון : אירועי ואדי סאליב	מהפכה וגאולה כרך ג', עמ' 335-348	יש ללמד על אחד מבין שלושת הקונפליקטים הבאים, לפי בחירת המורה : 1. הוויכוח על השילומים 2. משפט אייכמן 3. אירועי ואדי סאליב 4.	1 ש'	
מלחמת ששת הימים	מלחמת ששת הימים	מהפכה וגאולה כרך ג', עמ' 375-387	גורמים, המערכה הצבאית, תוצאות.	3 ש'	

מנהל החינוך הדתי, משרד החינוך, ירושלים 91911. טל' 02-5604119 פקס 02-5604120

כתובת אתר "שער הממשלה": <http://www.gov.il>

כתובת אתר המשרד: <http://www.education.gov.il>